

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

18. Quare Pontifex vocet se seruum seruorum Dei, contra Theodorum
Reinglingh demonstratur. Ex part. 11. tr. addit. 1. res. etiam 18.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

RESOL. XVIII.

Quare Pontifex vocat se seruum seruorum Dei contra Theodorum Reinghingh, demonstratur? Ex part. 11. tr. addit. 1. Rel. etiam 18.

§. 1. *Superius in resol. 1.* adduximus Theodorum Reinghing contra dictum titulum imperentem, quod etiam fecit Leonardus Waramundus lib. pro causa Colonienfi, ubi loquens de Gregorio XIII. qui in quodam Breui vocabatur seruus seruorum Dei, sic impie asserit; Gregorius ius illud diuinum abdicat, cum se se nominat seruum seruorum Dei; nam ista appellatione spiritus Dei numquam in scripturis vltus esset, nisi vt maledictissimam abiectionem demonstraret, cum apud Mosen, inquit: Maledictus Chanaan, seruus seruorum erit fratribus suis. Ita ille.

2. Sed quis est, qui absque offensione audiat Waramundum tam insulse, ne dicam maligne, ac liuide iam ratiocinantem, sic scilicet virum in differendi facultate peritissimum (talem enim se non semel profectus) palam est, argumentari. Chanaan seruus seruorum fratribus suis maledictus est: Gregorius ergo seruus seruorum Dei maledictus est: Pulchra nimirum collectio, & Varamundo digna. At certe mirum est, cur illi in mentem non venerit, quam inter se inter seruum seruorum fratribus Chanaan, & seruum seruorum Dei. Illud (vt sacra testatur historia) in delicti poenam impij filij posteritati imprecatus est Noëmus, maledictissimam, vt ait, abiectionem demonstrans, hoc autem tanquam augustissimum elogium, atque illustrissimum stemma, vsurparunt sancti viri, habuerunt Apostoli; quinimo Saluator ipse noster ceu clarissimo appposito, illo insigniri non recusauit. Sed deseramus Varamundum Caluinistam, & respondeamus ad Theodorum Lutheranum.

3. Dico igitur hunc titulum esse antiquissimum, aucti Damalam I. qui quidem ante annum ducentessimum vicesimum supra millesimum in *epist. ad Steph. Archiep.* & tria Africana Concilia, illo vsus est, Damalus (inquit) seruus seruorum Dei, atque per gratiam eius Episcopus Sanctæ Catholice Urbis Romæ. D. Augustinus eiusdem seculi scriptor, ad Vitalem Carthaginensem, Augustinus, ait, seruus seruorum Dei, idem ad Probam, viduam Augustinus Episcopus seruus Christi, seruorumque Christi famulus, Proba in Domino Dominorum salutem, & C. B. Fulgentius Afer Ruspens. Episcopus, qui sub Anastasio vixit, ad Gallam de statu viduali, Dominæ verò illustri, & in Christi timore venerabili filia Gallæ seruorum Christi famulus. Idem ad Probam, ad Venantiam, ad Eugippium Abbatem, ad Theodorum Senatorem hoc titulo perpetuò vtitur; Paulinus Aquilensis Præsul aduersus Felicem Vrgelitanum, & Eliphandum Toletan. Scribens; Quapropter (ait) ego Paulinus licet indignus peccator, omniumque seruorum Domini vltimus seruus. Demum post hoc Gregorius ille verè Magnus huius nominis primus ad reprimendam (vt auctor est Ioan. Diac. Cyriaci, & Ioan. Constantinop. insolentiam, insignis istud cognomen maximè habuit peculiare, illud deinceps reliqui Romani Pontifices frequentius vsurparunt. Nec enim vt ex Damaso docuimus, ab ipso Gregorio, I. titulus iste incepit primùm, estque verissimum quod Euseb. Emis. (si modò is Eusebius censendus sit) ducentis quinquaginta annis antiquior Gregorio, sic ait in *homil. Dom. xxj. post Pentec.* Romanus Episcopus Episcoporum omnium maximus, Tom. I X.

seruus seruorum Dei in suis epistolis se esse scribit, sed & Bonifacius Episcop. & vltimo loco domest. testis accedat, qui Gregor. II. & III. Pontificibus in Germania vtraque verbum salutis prædicauit, & gentem illam sedentem adhuc in tenebris illuminauit, ad Zacchariam Rom. Pontificem scribens seruum seruorum Dei se vocat, Hæc itaque nobilissima appellatio, quæ & rationibus, & exemplis comprobata, est hæcenus, ita iam Roman. Pontificibus vsu venit, vt continua, diuinaque consuetudine, ac stylo firmata, inter solemnia Bullarum Apostolicarum verba meritò annumeretur. Si enim Pontificium rescriptum illa careat falstatis suspicionem minimè declinabit, vt verè docent omnes Canonici iuris Interpretes; tam est peculiare, & proprium Pontifici Romano Maximo, & summo, seruum seruorum Dei appellati.

4. Verum ad confirmationem suprascriptorum non deseram hic apponere verba doctissimi, & amicissimi P. Theophili Raynaudi in *suo Onomast. Pontificio lit. S. ver. Seruus seruorum Dei*, qui ita asserit: Atrogantiam Ioannis Ieiunatoris Constantinopolitani Patriarchæ, qui superbum nomen Patriarchæ, Oecumenici, siue vniuersalis assumpserat, modestiæ insigni specimine contudere volens S. Gregorius, vt scribit Io. Diaconus lib. 2. de *vita capite 1.* & Anonym. apud Henricum Castitum rom. 6. *antiqua lect.* necnon Aluarus Pelagius l. 2. de *plantu Ecclesie capite 13.* Itemque Archidiaconus, & Io. Andreas ad *proem. 6. Decretal.* & Io. de Anania ad *proem. 1. Decretal.* ac Genebardus in *Chronico anno 604.* alique passim de *antiqu. Eccles.* dimisso eo splendido titulo, quem vsurpare iure poterat, in sensu non excludente particulares Episcopos, cœpit vsurpare titulum serui seruorum Dei. Imitatione fortè Damasi, qui se ita inscripserat, rescribens Stephano Carthaginensi, & tribus Conciliis Africanis. Exemplo Sanctiss. Gregorij omnes deinceps Pontifices adhibuerunt eum titulum non iam obiter vt Damasus fecerat imitatione ab aliis non expressus, sed tanta constantia, vt rescriptum, quod eo titulo careat, habeatur adulterinum, vt scripsit Io. de Anania ad *proem. l. 2. Decretal.* Et quamquam ab eodem S. Gregorio informatus S. August. Angliæ Apostolus, inscribebat se ipse quoque seruus seruorum Dei, vt eius acta, id quod etiam sæpè facit Desiderius Caturcensis in *epist.* & eundem sibi titulum adscribit Diedericus Aletensis *ep. 31. inter Gerberti epist.* nec non S. Io. Eleemosinarius in *suo restam.* & S. August. in *inscrip. epist. 121.* quorum vestigijs instituisse videtur S. Bonifacius *epist. ad Fidirad. Abb.* constansque omnes re ipsa posse, ac debere præferre quod continetur hoc titulo. Tamen vsus inualuit, vt in actu signato nemo seruorum Dei seruum se appellet, præter Rom. Pontificem, qui, vt ait Gerfo *lect. 3. de vita spirit.* non ficta humilitate, sed metaphysica, & moralis, ac theologica veritate seruum se omnium nominat. Consentaneè ad Origenem *hom. 6. in Isai.* & S. Hieron. in *epitaph. Neopitani*, qui docent, Episcopos ad seruiendum, non ad dominandum assumi, quod maximè valet de Episcopo Episcoporum. Explodendus verò est Castaldus lib. de *Imperat. quast. 43. in fine*, vbi cum Io. Fabro ait: Papam per iocum se vocare seruum seruorum Dei. Hoc falso dicitur, nam ex animo, & verè S. Gregorius eum loquendi modum induxit, & vsurpant successores. Sicque impletum videmus quod Christus prædixerat: Qui se exaltat humiliabitur. Vnde scite. Glossa *cap. quosies 1. quast. 7.*

Roma tibi quondam suberant Domini Dominorum: Seruorum serui, nunc tibi sunt Domini.

FF

Hæc

Hæc omnia Raynaudus, & ante ipsum Georgius Pelacchus in *Comment. ad Bullam Urbani VIII. de subileo anni sancti scilicet*. 3. & Gonzalez Ponce de Leon contra Waramundum *cap. 2. per tot.*

5. Vide etiam ad ornatum tituli, quo Summi Pontifices utuntur, ea, quæ eruditè obseruat Michaël Muclerus de *Monarchia Eccles. tom. 1. par. 2. l. 1. cap. 9. per tot.* Undè ex his patet, quàm immeritè contra dictum titulum, & Summos Pontifices eo utentes Theodorus, & Waramundus, & alij hæretici confutuerint.

RESOL. XIX.

Quare Summus Pontifex non solum calcamento Cruce signatus, sed etiam colore rubeo utatur? Ex part. 11. tract. addit. 1. Ref. etiam 19.

§. 1. **O**bseruat Augustinus Barbosa de *iure Eccles. lib. 1. cap. 2. num. 90.* quòd Pontifex semper, & ubique laevis, & candidis vestibus utatur, iuxta illud *Eccles. 9.* Omni tempore vestimenta tua sint candida: & ego obseruo pro casu nostro, Sacerdotes veteres vfos fuisse calcamentis candidis: & idèd Appian. *l. 5. de bell. ciu. de M. Antonio* ita scribit: Calcamenta candida, qualia Atheniensium, & Alexandrinorum Sacerdotes (quos Phæcasijs appellant) de ferre confueverunt, sibi assumpsit. Et de huiusmodi Sacerdotibus, & calcæorum ab illis denominatorum meminit Seneca *l. 7. de benef. cap. 21.* Pythagoricus, inquit, quidam emit à Sutore Phæcacia, & Iuuenal. *sat.*

Phæcasijs vetera ornamenta Deorum.
Quare igitur Pontifex cum alias, vt plurimum, candidis vestimentis, tamen calcamentis utatur coloris rubei?

2. Respondeo, quòd S. Leo IX. *epist. 1. que est ad Michaëlem, & Leonem*, demonstrat Pontificatum Romanum esse Regale Sacerdotium, etiam spectata terrenâ dominatione, idèdque notat Pontificem à Constantino Magno donatum insignibus Imperialibus; & *cap. 38.* (successores S. Petri iam in terris retinere specialem dignitatem terreni, cælestisque Regni) inonetque Græcos, ne inuideant. Inter ea portò Regiæ potestatis insignia, quæ à Constantino collata Rom. Pontifici prodit S. Leo, calcæos purpureos disertè recepit Balsamon. Erant enim calcæi purpurei nota cultus principalis, iuxta ea, quæ habet Basilius Imper. in *capitibus ad Leonem filium cap. 63.* & iuxta illud Corippi *lib. 2.*

*Purpureo sura resonant fulgente cothurno,
Cruaque puniceis induxit regia vinculis
Parthica Campano dederant que tergo a faco,
Qui solet edomitos victor calcare Tyrannos
Romanus Princeps, & barbara colla domare
Sanguineis prælata rosis, laudata rubore,
Lætæque pro sacris tactu mollissima plantis,
Augustæ solis hoc cultu competit vti,
Sub quorum est pedibus Regum cruor.*

3. Procopium Imperio inhiantè, ad calcæos vsque purpuratum exhibet Ammian. *lib. 26.* Rubra talaria cum pyramide margaritis distincta, in cuius summitate lapis purpureus refulgebat, fuisse Regum insignia ait Gregor. Logotheta in *Chron. Constantinop. pag. 41. & 42.* Patriarcha Constantinop. referente Cuiropalate in *hisor. Isuaci Comneni*, purpureos calcæos sibi deberi inde confirmabat, quod inter Sacerdotium, & Regnum nihil interesse diceret, vel admodum parum. Alia dabit Balduinus *lib. de calceo c. 10.* Debetur ergo multa magis Romano Pontifici:

inter cuius Pontificium, & quodcunque Regnum tantum distat, quantum inter humana, & supernaturalia. Vel ex hoc ergo antiquo cultu Pontificis Romani, apparet eum meritè accenseri Regibus. Quamquam pie, & sapienter Pontifices calcæis illis Regibus crucem adiunxerunt. Et hæc omnia, vt semper solet, eruditè obseruat Pater Theophilus Raynaudus in *Onomastico Pontificio littera R. ver. Rex.*

4. Sed ego in calcamentis rubeis Pontificis, mysticam significationem agnosco; volunt itaque Pontifices in illis demonstrare Christi fidelibus ad eorum genua procumbentibus, & pedes osculantibus, volunt, inquam, eis demonstrare se esse redemptos purpureo Christi cruore, & tunc adorare Pontificem caput visibile Ecclesiæ, quam Christus acquisiuit sanguine suo, vt ait Lucas *Act. 20.* & ad eius imperium, de quo in *superiori resol. diximus* calcamentum esse symbolum, & figuram, Christum per crucem petuissè, vt asserit D. Paulus ad *Philipp. ep. 2.*

5. Vnde ex his, vt dixi, meritè Pontifices fidelibus eos adorantibus præbent ad osculandum pedem calceò signo crucis, & simul rubeo colore ornatum. Hinc appositè, & eleganter pro casu nostro Episcopus Ioseph. Steph. exponit de calcamentis Papæ verba illa *Psal. 67.* Vt intingatur pes tuus in sanguine, accipe eius verba *cap. 18.* Quare omnia (ait) cum à passione Christi habeant firmitatem, non abs re Pontifices vt hanc mysticam intelligentiam significare viderentur, crucem pedibus impresserunt; iuxta illud *Psal. Vt intingatur pes tuus in sanguine, lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso.* Tunc enim pedes sanguine tinguntur, cum cruce Christi decorantur; tunc linguæ eorum ipsomet sanguine imbuuntur, cum hæretici, more canum vestigijs summi Sacerdotis obuolui pedes lambunt, & sandalijs impressam crucem osculantur.

6. Qui mos vsque ad èdè vetus, & firmus est habitus, vt nusquam Romanum Pontificem depictum, aut marmore expressum, aut ære ductum videas, quin etiam præter insulam, & Sacerdotij ornamenta, crucem pedibus appictam cernas; vt ex imaginibus venerandæ vetustatis, quæ in Basilicis Laurentiana, & Vaticana multis abhinc annis depictæ sunt, constat. Ita ille, Cuius verba idèd notanda sunt, quia Petrus Molineus Calvinista in *libro*, quem inscripsit de *Monarchia temporali Romani Pontificis* Londini edito, hanc regulam constituit. Non excedere annos sexcentos, vel ad minus quingentos mera est nouitas, cum de Ecclesiâ, vel doctrina, vel disciplina agitur. Intendit enim perfidus hæreticus omnia ea, quæ à Romanis Pontificibus præsertim recentioribus intra hoc tempus præcta, vel determinata sunt destrucere, & eorum auctoritatem minuere; ac tollere. Sed in nostro casu omnia etiam tempore Sancti Siluestri, & aliorum veterum Pontificum obseruabantur, vt infra patebit.

RESOL. XX.

Respondetur ad scommata Ioannis Fabri, qui Pontificem carpit portantes calcæos Cruce signatos; & ostenditur humilitatis causa, & ad honorem Crucis ritum hunc à tempore S. Syluestri fuisse introductum. Ex part. 11. tract. addit. 1. Ref. etiam 20.

§. 1. **A**gnosce; ait S. August. in *psal. 54. v. 1.* gloriâ crucis ipsius; iam in fronte Regum crux illa fixa est, cui inimici insultauerunt. Et tamen obgarrit Fabrus cum pluribus Hæreticis) illam Pontifex deicit ad pedes, & fando ritu calcæis infigit. Dico